

ogsaa paa Forundersøgelsens Stadium. Det er nu rigtigt i Princippet, thi det hører til de Ting, som man maa ønske for den sigtedes Skyld en Gang maa blive Regelen, at han ikke i Dommeren tillige skal se sin Anklager, men det kan jo ikke skjules, at en meget betydelig Nedgang i Retssikkerheden vil blive Følgen, naar man rent og fuldt vil gennemføre denne absolut passive Rolle for Dommeren og det rene Anklageprincip. Derfor er man intetsteds gaaet til den rene Gennemførelse af Anklageprincippet, man har ikke fundet, at det kunde taales, i alt Fald ikke endnu, og derfor har jeg ogsaa fra denne Plads i tidligere Samlinger hævdet, at en absolut passiv Rolle gik det ikke an at tillægge Dommeren. Han maatte kunne træde ind i ethvert Tilfælde, hvor Omstændighederne gjorde, at Anklageren ikke traadte i Virksomhed. Den Gang mødte det Modsigelse fra et æret Medlem af Venstre, som nu ikke er Medlem af Landstinget, og som krævede en ren Gennemførelse af Anklageprincippet. Nu fremtræder altsaa Forslaget med fuldt Værn — og et meget udstrakt Værn — i alle andre Henseender for den sigtede, men kun ikke med den absolut passive Rolle for Dommeren, ikke med Gennemførelse af Anklageprincippet. Og derved, siger jeg, er der ved dette Forslag givet en Garanti for, at vi ikke pludselig og uventet faa en Nedgang i Retssikkerheden, som kan virke saaledes paa Samfundets almindelige Opfattelse, at den hele Reform bliver lidet ønskelig. Det er derfor sikkert klogt og i væsentlig Overensstemmelse med den Udvikling, det overalt i Europa har faaet, at man ikke er begyndt med det rene Anklageprincip. Den fulde Gennemførelse af det er paa Kontinentet først i det sidste eller højst i de to sidste Decennier kommen paa Dagsordenen. Som en Overgang finder jeg derfor, at man maa billige, og at man i alt Fald ikke fra konservativ Side kan sige noget imod, at man er bleven staaende ved at lade § 71 i Grundloven hvile endnu nogen Tid. Utvivlsomt er det imidlertid, at trods dette maa den almindelige Opfattelse vænne sig til, at Retssikkerheden taber noget ved den ny Retsreform; men den taber paa Grund af, at der maa gives den sigtede større retslig Betyggelse, end han har nu; og det maa man finde sig i. Fordelen er den, at man maa finde sig i dette i mindre Maal og faar en mindre brat Overgang, end det ellers vilde være Tilfældet.

Men naar jeg nu altsaa nævner disse to Ting paa Passivsiden — til en vis Grad anerkender jeg dem, og fra mit Standpunkt

kan jeg ikke andet end anerkende dem —, saa maa man jo dog ikke glemme, hvad der er paa Aktivsiden ved dette Forslag, som det nu foreligger, og hvad der er et meget betydeligt Aktiv. Man maa jo dog ikke glemme, at det er ikke blot derfor, jeg hævder, at det er et Gode, at det er Grundlovens Ord, der opfyldes; thi det kan jeg erkende, at hvad der for 60 Aar siden er sagt, kan jo være sagt og lovet under Forudsætninger, som ikke senere have bekræftet sig, og at det er temmelig urimeligt, at senere Generationer skulle forpligtes ved, hvad den Tids Mænd have ment. Men dette kan i hvert Fald kun siges om Nævningeinstitutionen; det kan ikke siges om de andre Ting, som Grundlovens § 74 lover, thi det er sandelig ikke forældet, hvad der ligger bag ved Kravet om Offentlighed og Mundtlighed i Retsplejen. I Mundtlighed i Retsplejen ligger for det første, at den Ødslen med Tid og Ødslen med Kræfters Udstrækning i Tid, som nu finder Sted under en skriftlig Forhandling, den bør ikke finde Sted, og den kan ikke finde Sted i et Samfund, hvor alting gaar med Dampfart som nu, i langt højere Grad end Tilfældet var paa Grundlovens Tid. Et System, der hviler paa den Langsomhed, som Skriftlighed i Virkeligheden medfører, passer ikke i en Tid, hvor Forholdene udvikle sig saa hurtigt som nu; der maa man skride til Foranstaltninger, som afhjælpe dette. I den Henseende vindes der ved Forslaget for det første, at det bliver muligt at skaffe de retfærdige Afgørelser til Veje blot ved to Instanser, hvor vi nu i saa betydeligt Omfang have Adgang til tre, og det naas ved den mundtlige Procedure, som vel maaske kan kræve af sine Udøvere et stærkere, mere intensivt Arbejde, men som jo paa den anden Side lader Kræfterne virke i et langt kortere Tidsrum. Man kan jo imidlertid sige, at det er de ydre Ting. Men der ligger ogsaa noget meget mere og meget væsentligere i Mundtligheden i Modsetning til Skriftligheden. Den rene skriftlige Procedure, som vi nu kende — jeg tænker nærmest paa den borgerlige Retspleje — med sine i Tid adskilte Erklæringer, der aldrig samles, før de havne hos Retten i en koncentreret samtidig Behandling, medfører med Nødvendighed, at man maa paa en ret ubøjeelig Maade binde Parterne til Erklæringer og Benægtelser, fremsatte i Fuldstændighed, fremsatte i betimelig Tid, saaledes at hvis der mangler noget i Fuldstændigheden, eller hvis der forsømmes noget i Retning af, at de